

UCHWAŁA Nr 120 RADY MINISTRÓW

z dnia 24 maja 1967 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości.

Na podstawie art. 6 ust. 2, art. 8, art. 99 i art. 115 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156) Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwała, co następuje:

§ 1. W uchwale nr 74 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości (Monitor Polski Nr 18, poz. 100) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pracownik, który dokonał pracowniczego projektu wynalazczego, obowiązany jest zgłosić projekt najpóźniej w ciągu 1 miesiąca od chwili jego dokonania w jednostce, w której dokonał projektu, a ponadto w tym terminie powiadomić o zgłoszeniu jednostkę, w której twórca projektu wynalazczego jest zatrudniony, jeżeli nie jest to ta sama jednostka.”;

2) w § 17 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Państwowa jednostka organizacyjna, w której został zgłoszony pracowniczny projekt wynalazczy mający cechy wynalazku lub wzoru użytkowego albo której projekt taki został przekazany w trybie § 11, jest obowiązana do zbadania celowości uzyskania ochrony za granicą zgłoszonego lub przekazanego projektu wynalazczego.”;

3) w § 24 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Jeżeli zgłoszenie projektu, o którym mowa w ust. 4, nastąpi po zatwierdzeniu dokumentacji projektowo-

kosztorysowej lub dokumentacji technicznej i po oddaniu ich do realizacji właściwemu przedsiębiorstwu, przedsiębiorstwo to dokonuje oceny projektu; zastosowanie zmian w takiej dokumentacji wymaga zgody inwestora oraz biura projektów, które opracowało dokumentację.”;

4) w § 25 pkt 2 skreśla się wyraz „techniczny”;

5) w § 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na podstawie dokonanej oceny projektu wynalazczego kierownik państwowej jednostki organizacyjnej wydaje pisemną decyzję o przyjęciu projektu do stosowania lub należycie umotywowaną pisemną decyzję o odmowie przyjęcia projektu do stosowania.”;

6) w § 59 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Jednostki nadrzędne prowadzić będą w ramach ogólnego nadzoru kontrolę przestrzegania przez podległe jednostki prawidłowości wypłat wynagrodzeń twórcom projektów wynalazczych oraz w uzasadnionych wypadkach wypłat należnych im odsetek.”;

7) w § 60 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przewodniczący Komitetu Nauki i Techniki w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych i po zasięgnięciu opinii Naczelnej Organizacji Technicznej może wprowadzać zmiany i uzupełnienia tych wytycznych. O ile zmiany te pociągają za sobą skutki finansowe, powinny być uzgodnione z Ministrem Finansów.”;

- 8) w § 62 ust. 1 skreśla się wyrazy „dokładnie” oraz „na podstawie efektów ustalonych”;
- 9) w § 63 ust. 1 po wyrazie „wynagrodzenie” dodaje się wyrazy „za jeden rok stosowania”;
- 10) w § 63 ust. 4 wyrazy „czy projekt może być zastosowany w jednej lub więcej jednostek, o ile wprowadzenie jego” zastępuje się wyrazami „w jakim zakresie projekt wynalazczy”;
- 11) w § 65 skreśla się wyraz „dokładnie”;
- 12) w § 66 ust. 1 dodaje się na końcu nowe zdania:
„Dotyczy to również projektów wynalazczych wymienionych w § 63. Wysokość wynagrodzenia za tego rodzaju projekty w każdej następnej jednostce ustala się według tabeli podanej w § 63 ust. 1.”;
- 13) w § 66 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Jeżeli produkcja, w której stosuje się wynalazek, zostanie zaniechana oraz przeniesiona i podjęta w innym przedsiębiorstwie, to podjęcie w nim tej produkcji traktuje się jako stosowanie wynalazku w pierwszym zakładzie pracy. W razie gdy projekt wynalazczy stosowany jest więcej niż w jednym przedsiębiorstwie, a przedsiębiorstwo, które wypłacało wynagrodzenie twórcy według stawek przewidzianych dla pierwszego zakładu, zaniechało produkcji, wówczas jednostka nadrzędna — na podstawie wniosku twórcy — wyznacza jedno z pozostałych przedsiębiorstw do przejęcia obowiązków i uprawnień pierwszego zakładu, z zachowaniem przepisów ust. 1, 2, 3 i 4.”;
- 14) w § 67:
a) w pierwszym zdaniu zamiast kropki stawia się przecinek i dodaje się wyrazy „a dyrektor zjednoczenia do 150%. W tych wypadkach granica maksymalnego wynagrodzenia przewidzianego w § 72 nie może przekroczyć:
1) przy podwyższeniu wynagrodzenia przez ministra:
a) za wynalazek pracowniczy 1.000.000 zł,
b) za wzór użytkowy i projekt racjonalizatorski 300.000 zł,
2) przy podwyższeniu wynagrodzenia przez dyrektora zjednoczenia:
a) za wynalazek pracowniczy 700.000 zł,
b) za wzór użytkowy i projekt racjonalizatorski 200.000 zł”;
b) dotychczasowe zdanie drugie skreśla się;
- 15) w § 70 ust. 1 i ust. 2 kwotę 50.000 zł zastępuje się kwotą 100.000 zł;
- 16) w § 73 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Wypłaty wynagrodzenia oraz zwrotu wydatków, o których mowa w ust. 1, dokonuje się jednorazowo, najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy od dnia przyjęcia projektu wynalazczego do zastosowania lub zatwierdzenia planu jego realizacji. Jeżeli łącz-
- na wypłata prowadziłyby do dłuższej zwłoki, może być ona dokonywana oddzielnie.”;
- 17) w § 75 wyrazy „o dalsze 5 lat” zastępuje się wyrazami „nie dłużej niż na dalsze 5 lat”;
- 18) w § 76 skreśla się wyrazy „lub wzoru użytkowego”;
- 19) w § 80 ust. 1 w zdaniu drugim końcowe wyrazy „za projekt wynalazczy” zastępuje się wyrazami „projektu wynalazczego — za pierwszy rok stosowania”;
- 20) w § 81 ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Nagrody wypłacone osobom, które przyczyniły się do rozpowszechnienia, nie mogą przekroczyć łącznie 150% kwoty wynagrodzenia przysługującego twórcy projektu wynalazczego za pierwszy rok stosowania tego projektu w jednostce, która zastosowała projekt w drodze rozpowszechniania.”;
- 21) w § 88 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
„3. Ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi właściwych związków zawodowych i na wniosek właściwego zjednoczenia mogą przyznać przedsiębiorstwom, których wielkość i znaczenie gospodarcze to uzasadnia, uprawnienia przysługujące zjednoczeniom (jednostkom nadrzędnym) określone w § 64 i § 70 ust. 1.”;
- 22) w tekście uchwały wyrazy „Komitet do Spraw Techniki” użyte w różnych przypadkach zastępuje się wyrazami „Komitet Nauki i Techniki” w odpowiednich przypadkach;
- 23) załącznik przewidziany w § 60 ust. 2 otrzymuje brzmienie podane w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Nauki i Techniki oraz Centralną Radą Związków Zawodowych w ciągu jednego miesiąca od daty wejścia w życie niniejszej uchwały ustali, w jakich wypadkach przystosowanie do potrzeb resortu budownictwa znanego już rozwiązania zagadnienia odpowiada wymaganiom określonym w art. 83 ust. 2 ustawy.
- § 3. Przewodniczący Komitetu Nauki i Techniki ogłosi w drodze obwieszczenia jednolity tekst uchwały nr 74 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie zasad organizowania, kierowania i koordynacji spraw wynalazczości, rozpowszechniania projektów wynalazczych oraz zasad wynagradzania i finansowania w zakresie wynalazczości — z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji paragrafów i ustępów.
- § 4. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Komitetu Nauki i Techniki oraz zainteresowanym ministrom (kierownikom urzędów centralnych).
- § 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik do uchwały nr 120 Rady Ministrów z dnia 24 maja 1967 r. (poz. 154).

WYTYCZNE DOTYCZĄCE OKREŚLENIA EFEKTÓW EKONOMICZNYCH STANOWIĄCYCH PODSTAWĘ DO USTALENIA WYNAGRODZENIA ZA PROJEKTY WYNALAZCZE

I. Postanowienia wstępne.

§ 1. 1. Podstawą do ustalenia wysokości wynagrodzenia twórcy projektu wynalazczego są efekty uzyskiwane przez gospodarkę społeczną w wyniku zastosowania tego projektu.

2. Jeżeli zastosowanie projektu wynalazczego powoduje:
- 1) obniżenie kosztów produkcji wyrobów (usług),
 - 2) uruchomienie produkcji nowych asortymentów wyrobów (usług) lub przyrost produkcji wyrobów (usług) już w danym przedsiębiorstwie wytwarzanych,
 - 3) inne efekty techniczno-ekonomiczne, w tym szczególnie

poprawę jakości wyrobów (usług), jeżeli efekty te mogą być wyrażone w sposób wymierny ilościowo,

to wielkość efektów ustala się na podstawie rachunku ekonomicznego. Tabela stanowiąca załącznik nr 1 do wytycznych określa wysokość wynagrodzenia twórcy (twórców) projektu wynalazczego zależnie od wielkości efektów ustalonych na podstawie rachunku ekonomicznego.

3. Jeżeli efekty uzyskiwane przez zastosowanie projektu wynalazczego nie mogą być ilościowo wymierzone (np. w razie zwiększenia bezpieczeństwa transportu, ułatwienia obsługi maszyn, narzędzi i urządzeń, poprawy estetyki wyrobów, wzmoczenia obronności kraju) albo też dotyczą takich zagadnień, do których zastosowanie rachunku ekonomicznego jest niemożliwe lub nieuzasadnione (np. zdrowie i życie człowieka), wówczas wysokość wynagrodzenia określa się szacunkowo zależnie od wartości użytkowej projektu wynalazczego i zakresu jego stosowania.

4. Postanowienia wytycznych, dotyczące produkcji wyrobów, stosuje się odpowiednio do projektów wynalazczych realizowanych w procesie świadczenia usług.

§ 2. 1. Rachunek ekonomiczny, o którym mowa w § 1 ust. 2, powinien być oparty na danych ścisłych, a gdy to nie jest możliwe — na danych przybliżonych. Przez dane przybliżone rozumie się dane, których wielkość nie może być dokładnie ustalona z powodu braku dostatecznej ilości punktów pomiaru, konieczności operowania ogólnymi średnimi statystycznymi, ustalenia wielkości danych w drodze analogii (jak np. analizy podobnych rozwiązań technicznych zastosowanych w innych jednostkach) itp. Efekty ustalone na podstawie danych przybliżonych określa się nazwą efektów przybliżonych.

2. Rachunek przeprowadzany przed realizacją projektu wynalazczego opiera się na danych przewidywanych, które zalicza się do ścisłych czy przybliżonych zależnie od możliwości ich ustalenia po realizacji wniosku.

II. Zasady obliczania efektów projektów wynalazczych, które nie wymagają nakładów inwestycyjnych zaliczonych do inwestycji centralnych lub zjednoczeń.

A. ZASADY OGÓLNE.

§ 3. 1. Efekt projektu wynalazczego oblicza się za okres 12 kolejnych miesięcy stosowania projektu. Okres ten, zwany dalej „okresem obliczeniowym”, nie może obejmować czasu przeznaczanego na próbne stosowanie projektu, badania z tym związane itp. Okres obliczeniowy rozpoczyna się:

- 1) w odniesieniu do wynalazku pracowniczego (art. 102 Prawa wynalazczego) — od pierwszego dnia kwartału, który następuje po rozpoczęciu stosowania wynalazku i po upływie niezbędnego czasu na próbne stosowanie wynalazku.
- 2) w odniesieniu do wzoru użytkowego lub projektu racjonalizatorskiego (art. 104 Prawa wynalazczego) — od pierwszego dnia dowolnego miesiąca w pierwszym roku stosowania wzoru użytkowego lub projektu racjonalizatorskiego.

Okresu obliczeniowego już zrealizowanego projektu nie przerywa realizacja projektu nowego, który opiera się na projekcie uprzednio zrealizowanym, odpowiednio go rozwijając, uzupełniając itp.

2. W odniesieniu do projektu racjonalizatorskiego lub wzoru użytkowego okres obliczeniowy należy wybrać w taki sposób, aby za podstawę ustalenia wynagrodzenia przyjąć najwyższe efekty uzyskane w ciągu 2 lat, licząc od chwili zastosowania tego projektu lub wzoru. Jeżeli na skutek rozruchu eksploatacyjnego występuje niskie wykorzystanie zdolności produkcyjnych w przedsiębiorstwach nowo

uruchomionych, wówczas okres dwu lat, w którym należy zawrzeć okres obliczeniowy, można rozpoczynać od chwili zakończenia tego rozruchu.

3. Jeżeli projekt wynalazczy stosuje się przez czas krótszy niż 12 miesięcy, to za okres obliczeniowy przyjmuje się faktyczny czas stosowania projektu. W przedsiębiorstwach pracujących sezonowo za okres obliczeniowy przyjmuje się okres sezonu (kampanii).

4. W razie gdy projekt dotyczy wyrobu produkowanego jednostkowo o okresie wykonania (cyklu produkcyjnym) przekraczającym 12 miesięcy, efekt oblicza się dla jednostki wyrobu bez względu na długość cyklu produkcyjnego. Przy projektach wynalazczych, które wprowadzają zmiany do dokumentacji projektowej, efekt oblicza się za cały okres realizacji obiektu inwestycyjnego objętego tą dokumentacją na danym placu budowy.

5. W odniesieniu do projektów racjonalizatorskich, które znajdują zastosowanie przy wykonywaniu określonych elementów konstrukcyjnych, robót, czynności technologicznych itp. powtarzających się wielokrotnie w ciągu cyklu produkcji lub okresu budowy — postanowienie ust. 4 stosuje się pod warunkiem, że okres wykonywania tych elementów, robót itp. nie przekracza jednego roku. Sprawdzenia tego warunku dokonuje się na podstawie harmonogramu prac, wynikającego z planu lub normatywnych okresów budowy. Jeżeli warunek powyższy nie jest spełniony, to efekt obliczony według zasad określonych w ust. 4 przelicza się na okres 12 kolejnych miesięcy, stosując odpowiednio postanowienie ust. 2 i określając rozłożenie efektów w czasie według wymienionego wyżej harmonogramu prac.

§ 4. 1. Efekt zastosowania projektu wynalazczego (E_w), stanowiący podstawę obliczenia wynagrodzenia jego twórcy (twórców), oblicza się według wzoru:

$$E_w = U - (N + 3A).$$

gdzie E_w — oznacza efekt netto, uwzględniający nakłady na realizację projektu wynalazczego,

U — oznacza efekt brutto (nie obejmujący nakładów na realizację tego projektu) lub sumę tych efektów, gdy dzięki stosowaniu projektu uzyskuje się różne ich rodzaje,

$(N + 3A)$ — wyraża nakłady społeczne na realizację projektu wynalazczego (zwane dalej w skrócie „kosztami realizacji”), w ramach których:

N — oznacza jednorazowe wydatki nieinwestycyjne przypadające na okres obliczeniowy zgodnie z niżej podanymi wytycznymi (dotyczy to zakupu lub wykonania we własnym zakresie przedmiotów nietrwałych niezbędnych do realizacji projektu wynalazczego, koniecznych w tym celu innych nieinwestycyjnych nakładów jednorazowych, jak koszty ewentualnych adaptacji urządzeń itp.),

A — oznacza wielkość odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych nabytych (wytworzonych we własnym zakresie) w celu realizacji projektu wynalazczego.

W razie obliczania efektu stosowania wynalazku za drugi okres obliczeniowy i okresy późniejsze, pomija się liczbę 3 w tym wzorze.

2. Wielkość odpisów amortyzacyjnych (A) stanowi iloczyn otrzymany z przemnożenia wartości nowo nabytych lub nowo wytworzonych we własnym zakresie środków trwałych (opłaconych ze środków inwestycyjnych) przez obowiązujące stawki amortyzacyjne (w pełnej ich wysokości). Wielkość tę uwzględnia się w rachunku efektów jedynie w tym zakresie, w jakim poniesienie nakładów inwestycyjnych jest konieczne do realizacji projektu wynalazczego.

3. Wielkość jednorazowych wydatków nieinwestycyjnych (N), obciążającą w rachunku efektów projektu wynalazczego okres obliczeniowy, ustala się w sposób następujący:

- 1) wydatki na narzędzia, przyrządy itp. przedmioty nietrwałe, których zużycie kształtuje się w technologicznie określonej zależności od ilości wytworzonej produkcji, dzieli się przez liczbę produktów, które są wytwarzane w okresie zużycia tych narzędzi (przyrządów) itp., a następnie oblicza się wielkość N jako iloczyn otrzymany z pomnożenia liczby produktów, wytworzonych w okresie obliczeniowym, przez powyższy koszt jednostkowy.
- 2) z pozostałych wydatków ze środków obrotowych poniesionych na realizację projektu wynalazczego zalicza się do wielkości N jedną trzecią ($1/3$).

Podane w pkt 1 i 2 sposoby rozliczeń stosuje się pod warunkiem, że można przewidywać, iż produkcja lub metody technologiczne, których dotyczy projekt wynalazczy, będą stosowane co najmniej przez ustalony technologicznie okres zużycia narzędzi (przyrządów itp.), o których mowa w pkt 1, bądź co najmniej przez 3 lata w wypadku określonym w pkt 2. W przeciwnym razie wielkość N ustala się dzieląc wydatki ze środków obrotowych przez przewidywaną liczbę lat wytwarzania produkcji lub stosowania metod technologicznych, których dotyczy projekt.

4. Narzędzia, przyrządy itp. przedmioty nietrwałe, wykonywane we własnym zakresie przez jednostkę stosującą projekt wynalazczy i nie ujęte obowiązującymi cennikami oraz wykonywane jednostkowo bez naruszenia planowej działalności wykonujących je wydziałów (komórek) przedsiębiorstwa, wycenia się po rzeczywistym koszcie bezpośrednim. W pozostałych wypadkach wycena następuje po koszcie wydziałowym (technicznym koszcie wytwarzania), tj. po rzeczywistym koszcie bezpośrednim, powiększonym o koszty wydziałowe.

5. Do wydatków ze środków obrotowych, będących podstawą obliczania wielkości N , nie wlicza się kosztów związanych z opracowaniem projektu wynalazczego (jak wykonanie rysunków, modeli, prototypów, przeprowadzenie niezbędnych badań, opracowanie dokumentacji projektowej itp.). Nakłady N dotyczą jedynie wydatków, które przedsiębiorstwo musi ponieść, by zrealizować uprzednio opracowany i przygotowany do wdrożenia projekt wynalazczy.

6. Jeśli zakup (wykonanie we własnym zakresie) środków pracy jest pokryty z innych funduszy aniżeli inwestycyjne lub obrotowe, to poniesione wydatki zalicza się do grupy N bądź A według zasad obowiązujących przy kwalifikowaniu tych środków do przedmiotów nietrwałych bądź środków trwałych.

7. Jeżeli nowe środki pracy, zakupione (wytworzone we własnym zakresie) w celu realizacji projektu wynalazczego, zastępują inne środki, które:

- 1) są już produkcyjnie użytkowane w jednostce stosującej projekt,
- 2) musiałyby być zakupione w razie zaniechania realizacji projektu,

wówczas koszty realizacji projektu oblicza się:

- a) w wypadku, o którym mowa w pkt 1 — według wzoru:

$$N = N_0 + 3(A - A_1) + N_n + M_n$$

gdzie, oprócz omówionych w ust. 1 wielkości N oraz A :

N_0 — oznacza wartość zakupu użytkowanych dotąd przedmiotów nietrwałych, rozliczoną na okres 1 roku według zasad ust. 3,

A_0 — oznacza dotychczasową wielkość rocznej amortyzacji od użytkowanych środków trwałych,

N_n — oznacza wartość dotychczasowych przedmiotów nietrwałych, nie zużytych do chwili zastąpienia nowymi środkami pracy, ustaloną zależnie od stopnia fizycznego zużycia,

M_n — oznacza wartość dotychczasowych środków trwałych, nie zamortyzowaną do chwili zastąpienia nowymi środkami pracy;

- b) w wypadku, o którym mowa w pkt 2 — według wzoru:

$$N = N_1 + 3(A - A_1)$$

gdzie, oprócz omówionych w ust. 1 wielkości N oraz A :

N_1 — oznacza rozliczoną na okres 1 roku (według zasad ust. 3) wartość przedmiotów nietrwałych, które musiano by zakupić w razie zaniechania realizacji projektu,

A_1 — oznacza wielkość rocznej amortyzacji od środków trwałych, które musiano by w tym wypadku zakupić.

Jeśli koszty realizacji, ustalone według powyższego wzoru, okażą się ujemne, to traktuje się je jako oszczędność uzyskaną dzięki realizacji projektu wynalazczego, dodając do efektów brutto tego projektu. Jeśli okres obliczeniowy jest krótszy niż 1 rok, to wielkość N_0 i A_0 lub N_1 i A_1 oblicza się dla odpowiednio krótszego okresu.

§ 5. 1. W zależności od przedmiotu projektu wynalazczego efekt brutto projektu (U) oblicza się w odniesieniu do określonej liczby produktów wytworzonych w okresie obliczeniowym, określonych operacji (czynności) technologicznych mających miejsce w tym okresie, określonej liczby maszynogodzin itp., a także w odniesieniu do całości określonych przedsięwzięć gospodarczych, jak obiektu inwestycyjnego, kapitalnego remontu itd. Sposoby obliczania efektów brutto w poszczególnych wypadkach są podane w dalszych częściach wytycznych.

2. W razie gdy projekt wynalazczy umożliwia jednocześnie uzyskiwanie różnorodnych efektów, wielkość U stanowi sumę poszczególnych efektów brutto, oznaczonych wskazanymi dalej subskryptami (znaczkami) przy literze U . W celu sumowania różnorodnych efektów zaleca się stosować arkusz efektów projektu wynalazczego, którego wzór podaje załącznik nr 2.

3. Jeżeli zastosowanie projektu wynalazczego powoduje oszczędność w jednych elementach bieżących kosztów produkcji przy zwiększeniu innych ich elementów, wówczas efekt brutto projektu (U) oblicza się jako różnicę tych zmian; (przykładowo: oszczędności uzyskiwane na materiałach pomniejsza się o związane z tym zwiększenie robocizny wynikające zaostrzenia tolerancji obróbki; oszczędności na robociznie spowodowane zastosowaniem specjalnego przyrządu pomniejsza się o wynikające stąd zwiększenie kosztu energii na ruch maszyn itd.).

§ 6. 1. Przy obliczaniu efektów należy eliminować wpływ czynników nie związanych z realizacją projektu wynalazczego. W tym celu należy uwzględnić w rachunku tylko te elementy kosztów, w których występują zmiany spowodowane zastosowaniem projektu wynalazczego, a także stosować jednolicie ceny, taryfy, stawki i taryfikatory płac, stopy procentową itp. obowiązujące w okresie obliczeniowym. W razie zmiany tych obowiązujących wielkości w okresie obliczeniowym, przyjmuje się jednolicie te dane, przy których wielkość efektu netto E_w jest wyższa. Czynniki nie związanymi z realizacją projektu wynalazczego są w szczególności zmiany techniczne wprowadzone w wyniku zastosowania nowych przedsięwzięć techniczno-organizacyjnych i projektów wynalazczych, a także urzędowe zmiany cen środków produkcji, usług, stawek płac, składek na ubezpie-

czenia społeczne i majątkowe, stawek podatkowych, stopy procentowej, norm amortyzacji i kapitalnych remontów oraz wysokości innych, centralnie ustalanych narzutów, które obciążają koszty własne przedsiębiorstw.

2. W razie obliczania efektów wynalazku za podstawę obliczeń w okresach kolejnych lat przyjmuje się jednolicie ceny (taryfy, stawki itp.) obowiązujące w pierwszym roku (okresie obliczeniowym) stosowania wynalazku.

3. Jeżeli projekt wynalazczy (projekt nowy) opiera się na projekcie już zrealizowanym (dotychczasowym), odpowiednio go rozwijając, uzupełniając itp., to efekt projektu dotychczasowego oblicza się przy założeniu, że projekt nowy nie byłby zrealizowany, a efekt projektu nowego oblicza się na podstawie dodatkowych korzyści, jakie wynikają z realizacji projektu nowego w porównaniu z dotychczasowym. W razie niemożności ścisłego podziału efektów na uzyskiwane dzięki dotychczasowemu i nowemu projektowi, przedsiębiorstwo stosujące te projekty ustala odpowiedni klucz rozliczeniowy.

B. OSZCZĘDNOŚĆ W KOSZTACH PRODUKCJI.

§ 7. 1. Efekt brutto projektu wynalazczego, którego stosowanie obniża bezpośrednio koszty produkcji, oblicza się według wzoru:

$$U_1 = (k_0 - k_w) V_w,$$

gdzie: U_1 — oznacza efekt brutto obejmujący oszczędności w bezpośrednich kosztach produkcji,

k_0 — oznacza średnioroczne dotychczasowe (przed zastosowaniem projektu) rzeczywiste koszty bezpośrednie na jednostkę produktu (wyrobu, detalu, usługi — w zakresie całego cyklu produkcyjnego lub danej operacji bądź fazy cyklu produkcyjnego itp.), którego dotyczy projekt wynalazczy,

k_w — oznacza średnie w okresie obliczeniowym koszty bezpośrednie na jednostkę tego produktu, przewidywane lub rzeczywiście ponoszone w wyniku zastosowania projektu,

V_w — oznacza wytworzoną w okresie obliczeniowym ilość produktu (wyrobu, detalu itp.), na który zostały skalkulowane koszty bezpośrednie.

Jeżeli wyrób (operacja technologiczna itp.), którego projekt dotyczy, produkowano dotychczas na skalę przemysłową przez okres krótszy niż jeden rok, za dotychczasowe średnioroczne koszty (k_0) należy przyjąć średnie koszty poniesione w skróconym okresie — od początku miesiąca, w którym rozpoczęto wytwarzanie na skalę przemysłową. Średnioroczne rzeczywiste koszty bezpośrednie (k_0) nie podlegają korekcie z tytułu powstałych odchyśleń od obowiązujących cen materiałów nie będących urzędowymi zmianami cen, np. w razie zakupu materiałów odbiegających od norm (tzw. minimów hutniczych, atestów itp.) po cenach innych niż ceny zaopatrzeniowe. Koszty k_0 przyjmuje się w wysokości rzeczywiście poniesionej także wtedy, gdy są one wyższe lub niższe od kosztów wynikających z ustalonych norm. Natomiast jeżeli przed zastosowaniem projektu do obowiązujących norm pracy stosuje się przejściowo współczynniki zwiększające czasy zadane, co powoduje przejściowe zwiększenie wynagrodzenia robotników zakordowanych (np. w początkowym okresie wdrażania norm technicznie uzasadnionych lub w czasie opanowywania produkcji nowych wyrobów), jako dotychczasowe koszty robocizny bezpośredniej traktuje się koszty bez uwzględnienia tych współczynników. Przy obliczaniu średniego kosztu k_w nie uwzględnia się kosztów realizacji projektu wynalazczego. Całość tych kosztów ujmuje się zgodnie z § 4 ust. 1 w odrębnej pozycji w postaci wyrażenia $(N + 3A)$.

2. Przy obliczeniu efektu U_1 nie uwzględnia się narzutów kosztów pośrednich (wydziałowych i ogólnozakładowych). Ujmuje się natomiast narzuty zaliczane, zgodnie z branżowymi zasadami kalkulacji kosztów, do kosztów bezpośrednich, jak 15,5% narzutu na płace bezpośrednie tytułem ubezpieczeń społecznych, narzuty na materiały bezpośrednie tytułem kosztów zakupu i inne. Jeżeli jednak w danym przedsiębiorstwie wraz z oszczędnością w kosztach bezpośrednich uzyskuje się jednocześnie oszczędności w określonych elementach kosztów pośrednich (np. w razie skrócenia czasu pracy robotników obsługujących określoną obrabiarkę uzyskuje się każdorazowo oszczędność kosztów ruchu tej obrabiarki, zaliczanych do kosztów pośrednich), wówczas elementy te można metodą odpowiednich wycen lub narzutów włączać do obliczenia kosztów bezpośrednich, pozostawiając do ustalenia w preliminarzach (według ust. 3) tylko te elementy kosztów pośrednich, co do których zależność powyższa nie występuje. Wymaga to bliższego rozzeznania, jak kształtują się poszczególne elementy kosztów pośrednich, określenia kosztów dla poszczególnych stanowisk pracy lub rodzajów maszyn (urządzeń) itp. W szczególności w razie rozliczania kosztów wydziałowych według maszyno- lub agregatogodzin, przyjmuje się przy określaniu powyższych wycen koszt skorygowany, obejmujący jedynie koszty zmienne (tj. bez uwzględnienia tzw. kosztów mocy produkcyjnych lub kosztów utrzymania stanowisk pracy w gotowości produkcyjnej).

3. Efekt brutto projektu wynalazczego, którego stosowanie obniża określone pozycje kosztów pośrednich, oznacza się symbolem U_2 i oblicza jako różnicę wynikającą z preliminarzy tych kosztów sporządzonych w dwu układach:

1) zakładając, że projekt wynalazczy nie byłby zastosowany,

2) przyjmując realizację projektu.

Preliminarze sporządza się według zasad obowiązujących w danej branży przy opracowaniu planu techniczno-ekonomicznego, ujmując jedynie te pozycje, w których powstają zmiany z tytułu realizacji projektu wynalazczego. Do preliminarza sporządzonego zgodnie z pkt 2 nie należy włączać kosztów realizacji projektu, które wykazuje się odrębnie w postaci wyrażenia $(N + 3A)$.

4. W razie gdy zastosowanie projektu wynalazczego powoduje jednocześnie oszczędności zarówno w kosztach bezpośrednich, jak i pośrednich, efekt brutto oblicza się według sumarycznego wzoru:

$$U_1 + U_2 = (k_0 - k_w) V_w + Q,$$

gdzie — oprócz omówionych powyżej symboli — literą Q oznacza się różnicę w wielkości kosztów pośrednich, ujętych preliminarzami sporządzonymi według ust. 3.

5. Jeżeli dzięki projektowi wynalazczemu zastąpi się własną produkcją półfabrykaty, detale, części, podzespoły itp., nabywane dotychczas od innych krajowych producentów, wówczas:

1) przeprowadza się obliczenie efektu brutto U_1 zgodnie z zasadami podanymi w ust. 1, przyjmując jednak za podstawę wielkości k_0 nie cenę zbytu zastępowanego półfabrykaty (detalu itp.), lecz jego całkowity średnioroczny koszt własny, ponoszony przez producenta,

2) przeprowadza się według zasad ustalonych w ust. 3 obliczenie wzrostu kosztów pośrednich, spowodowanego rozszerzeniem zakresu cyklu produkcyjnego,

3) oblicza się efekt brutto projektu według wzoru sumarycznego, o którym mowa w ust. 4, przy czym należy zwracać uwagę, że wielkość różnic w kosztach pośrednich (Q) jest na ogół ujemna.

Jeżeli własna produkcja przekracza w poważniejszej mierze (więcej niż o 50%) dotychczasowe dostawy zastępo-

wanych półfabrykatów (detali itp.), to obliczenie powyższe przeprowadza się w odniesieniu do wielkości dostaw dotychczasowych, a pozostałą ilość produkcji traktuje się jako nowo uruchomioną, obliczając związany z tym efekt według postanowień § 9.

C. URUCHOMIENIE (PRZYROST) PRODUKCJI ORAZ POPRAWA JEJ GATUNKOWOŚCI

§ 8. 1. W razie gdy przedmiotem projektu wynalazczego jest zwiększenie produkcji wyrobów już wytwarzanych w przedsiębiorstwie stosującym ten projekt lub uruchomienie produkcji nowych asortymentów wyrobów, efekt brutto oblicza się według wzoru:

$$U_s = P_w s$$

gdzie P_w — oznacza wartość produkcji nowo uruchomionej lub wartość przyrostu produkcji dotychczasowej, stanowiącego wynik realizacji projektu wynalazczego,
 s — oznacza współczynnik obliczeniowy.

2. Wartość produkcji P_w stanowi iloczyn otrzymany z przemnożenia liczby wyrobów, których produkcja zostaje uruchomiona bądź zwiększona na skutek realizacji projektu, przez ich cenę fabryczną. W braku ceny fabrycznej przyjmuje się cenę zbytu pomniejszoną o podatek obrotowy, a przy cenach deficytowych — powiększoną o ewentualną dotację przedmiotową. Ceny powinny być zatwierdzone przez uprawnione organy, z tym jednak że:

1) w razie obliczania efektów projektu wynalazczego w okresie, w którym cena nie została jeszcze zatwierdzona, za podstawę przyjmuje się cenę objętą wnioskiem zgłoszonym w przepisany trybie; jeśli zatwierdzona cena odbiega od ceny objętej wnioskiem, to odpowiednią korektę obliczenia efektów przeprowadza się przy dokonywaniu wypłaty pozostałej części wynagrodzenia twórcy,

2) jeżeli nowo uruchomiona bądź zwiększona produkcja jest przeznaczona na eksport, a cena dewizowa przemnożona przez przelicznik 15 zł obiegowych za 1 zł dewizowy jest wyższa od ceny fabrycznej (zbytu), to wówczas zamiast krajowej ceny fabrycznej (zbytu) przyjmuje się do obliczenia wartości produkcji P_w cenę dewizową przemnożoną przez ten przelicznik.

W razie gdy zdolności produkcyjne uzyskane dzięki realizacji projektu nie mogą być w pełni wykorzystywane, wartość produkcji dotyczy liczby wytwarzanych wyrobów.

3. Współczynnik obliczeniowy s ustala się według wzoru:

$$s = \frac{z}{c_f}$$

gdzie: z — oznacza zysk wliczany do ceny fabrycznej i ustalony na podstawie stawki zysku określonej przez Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów; w odniesieniu do wyrobów przemysłu uspołecznionego stawki te są ustalane zgodnie z przepisami § 8 ust. 1, a także § 9 uchwały nr 30 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1966 r. w sprawie zasad i trybu ustalania cen fabrycznych i cen rozliczeniowych w przemyśle uspołecznionym oraz ich stosowania (Monitor Polski Nr 7, poz. 54),

c_f — oznacza cenę fabryczną jednostki wyrobu, którego dotyczy projekt wynalazczy.

W razie gdy stawka zysku nie jest określona, zamiast ceny fabrycznej (c_f) przyjmuje się cenę zbytu pomniejszoną o ewentualny podatek obrotowy bądź zwiększoną o dotację przedmiotową, a wielkość zysku (z) ustala:

1) w odniesieniu do wyrobów już produkowanych — w wysokości rzeczywiście osiągniętej w roku bilansowym poprzedzającym zastosowanie projektu wynalazczego, z tym że jeśli dotychczasowa produkcja była nierentowna (nie wykazała zysku) lub stosunek zysku do ceny był dotychczas niższy od liczby 0,05, to współczynnik s przyjmuje się w wysokości 0,05; jeżeli zaś stosunek ten przekraczał liczbę 0,12, to w tej wysokości należy przyjmując współczynnik s ;

2) w odniesieniu do wyrobów objętych produkcją nowo uruchamianą w jednostce stosującej projekt wynalazczy — w wysokości rzeczywiście osiągniętej w okresie, o którym mowa w pkt 1:

a) przez inne jednostki gospodarki uspołecznionej, jeżeli uruchomienie produkcji dotyczy wyrobów już wytwarzanych przez te jednostki,

b) średnio w grupie wyrobów, do której zalicza się produkt objęty produkcją nowo uruchamianą, jeżeli uruchomienie produkcji dotyczy wyrobów dotąd w kraju nie wytwarzanych.

Graniczne wielkości współczynnika „ s ” podane w pkt 1 stosuje się odpowiednio.

4. Jeśli zastosowanie projektu wynalazczego powoduje polepszenie struktury gatunkowości produkcji danego wyrobu (zwiększenie udziału produkcji lepszych gatunków tego wyrobu), wówczas w ramach efektu U_s ujmuje się przyrost zysku z tytułu tej poprawy. Przyrost ten, oznaczony symbolem G , ustala się według wzoru:

$$G = Z_1 - Z_0 \frac{V_w}{V_0}$$

gdzie: Z_1 — oznacza wielkość dotychczasowego zysku, prze-

liczoną na polepszoną strukturę gatunkowości,

Z_0 — oznacza wielkość zysku dotychczasowego,

V_w — oznacza ilość wyrobów (wszystkich gatunków) wytworzonych w okresie obliczeniowym,

V_0 — oznacza ilość wyrobów (wszystkich gatunków) wytworzonych w analogicznym okresie przed realizacją projektu wynalazczego.

Wielkość zysku Z_1 oblicza się na podstawie zysków jednostkowych (z_j) osiągniętych na poszczególnych gatunkach przed zastosowaniem projektu wynalazczego. Wielkość tę stanowi suma iloczynów otrzymanych z przemnożenia zysku jednostkowego na określonym gatunku (z_j) przez ilość wyrobów tego gatunku wytworzonych w okresie obliczeniowym.

5. Uwzględniając przyrost zysku z tytułu poprawy gatunkowości produkcji G , wzór dla efektu brutto U_s podany w ust. 1 przybiera postać:

$$U_s = P_w s + G$$

Jeżeli zaś polepszenie gatunkowości nie towarzyszy zwiększeniu produkcji, lecz jest efektem samodzielnym, to wówczas w ramach efektu U_s uwzględnia się wyłącznie wielkość G .

§ 9. 1. W razie gdy przedmiotem projektu wynalazczego jest zwiększenie produkcji półfabrykatów, detali, części, podzespołów itp. lub uruchomienie tej produkcji zamiast zakupów z importu, efekt brutto oblicza się według wzoru U_s , o którym mowa w § 8. Wartość produkcji (P_w), stanowiącą w tym wzorze podstawę rachunku, oblicza się w oparciu o ilość wytworzonych półfabrykatów (detali itp.), która nie może przekraczać potrzeb wynikających z wielkości produkcji towarowej i z konieczności utrzymania stanu zapasów środków obrotowych na właściwym poziomie w okresie obliczeniowym.

2. Jeżeli półfabrykaty (detale itp.), o których mowa w ust. 1, nie są przedmiotem obrotu towarowego i w związku z tym nie posiadają ceny fabrycznej (zbytu), wówczas:

1) cenę tych półfabrykatów (detali) ustala się umownie według zasad obowiązujących przy ustalaniu cen fa-

brycznych, a w razie ich braku — według planowanych kosztów własnych produkcji, powiększonych o procentowy narzut akumulacji (bez podatku obrotowego lub z uwzględnieniem ewentualnej dotacji przedmiotowej) wynikający z ceny zbytu wyrobu gotowego, w którego skład wchodzi dany półfabrykat (detal),

- 2) współczynnik obliczeniowy s przyjmuje się w wysokości ustalonej zgodnie z zasadami § 8 ust. 3 dla wyrobu, w skład którego wchodzi dany półfabrykat (detal).

§ 10. 1. W razie gdy przedmiotem projektu wynalazczego jest zwiększenie produkcji wyrobów już wytwarzanych w przedsiębiorstwie stosującym projekt, wraz z efektem brutto U_3 uwzględnia się efekt U_4 obejmujący oszczędności w kosztach pośrednich, wynikające z faktu, że koszty te nie wzrastają w tej samej proporcji co produkcja. Efekt brutto U_4 oblicza się według wzoru:

$$U_4 = K_{postr}^o \frac{V_w}{V_o} - K_{uostr}^u$$

gdzie: V_w — oznacza ilość wyrobów wytworzonych w okresie obliczeniowym,

V_o — oznacza ilość wyrobów wytworzonych w analogicznym okresie przed realizacją projektu wynalazczego,

K_{postr}^o — oznacza tę część całości kosztów pośrednich (wydziałowych i ogólnozakładowych) przedsiębiorstwa, która zgodnie z zasadami rozliczenia kosztów, obowiązującymi w danej branży, obciąża ilość wyrobów V_o w okresie przed realizacją projektu wynalazczego,

K_{uostr}^u — oznacza tę część całości kosztów produkcji przedsiębiorstwa, która obciąża ilość wyrobów V_w w okresie obliczeniowym.

Efekt U_4 obejmuje całość zmian w kosztach pośrednich, nie może być zatem sumowany z efektem U_2 .

2. Jeżeli przedmiotem projektu wynalazczego jest uruchomienie produkcji dotąd nie wytwarzanej przez jednostkę stosującą projekt, to oprócz efektu brutto U_3 uwzględnia się w rachunku efektów projektu efekt U_5 w tych wypadkach, gdy występują produkty, z którymi można porównać wyroby objęte nowo uruchamianą produkcją. Porównanie to może być dokonane wówczas, gdy:

- 1) te same produkty są już w skali przemysłowej wytwarzane przez inne jednostki gospodarki społecznej,
- 2) wyroby, których produkcję uruchamia jednostka stosująca projekt wynalazczy, zastępują u nabywców lub użytkowników inne produkty, które są wytwarzane w kraju lub pochodzą z importu.

Gdy porównanie może być przeprowadzone w stosunku do wyrobu produkowanego w kraju, warunkiem porównywalności jest ponadto zbliżona ilość produkcji porównywalnych wyrobów w skali rocznej (rozpiętości nie powinny przekroczyć 50%). Produkty, o których mowa w pkt 1 i 2, określa się mianem produktów porównywalnych.

3. Jeśli produkt porównywalny jest wytwarzany w kraju, to wielkość efektu brutto U_3 oblicza się jako różnicę (zarówno oszczędności, jak i straty) pomiędzy wyrobem objętym nowo uruchomioną produkcją a produktem porównywalnym w poszczególnych elementach bezpośrednich kosztów produkcji. Różnice te ustala się według zasad obliczania oszczędności podanych w § 7 ust. 1, z tym że za wielkości dotychczasowe (sprzed realizacji projektu wynalazczego — K_o) przyjmuje się dane dotyczące produktu porównywalnego. W razie wytwarzania tego produktu przez kilku producentów przyjmuje się dane producenta pracującego w sposób najbardziej sprawny.

4. Jeśli produkty porównywalne były dotąd importowane, to wówczas wielkość efektu brutto U_3 oblicza się według wzoru:

$$U_3 = (c_p - c_f) V_w$$

gdzie: c_p — oznacza cenę płaconą dotąd centrali handlowej za produkt porównywalny,

c_f — oznacza cenę fabryczną jednostki wyrobu objętego nowo uruchomioną produkcją,

V_w — oznacza ilość wyrobów wytwarzanych w okresie obliczeniowym.

5. Efektu brutto U_3 nie uwzględnia się, jeśli rachunek dotyczy projektu racjonalizatorskiego lub wzoru użytkowego, a wielkość U_3 jest ujemna, tj. wyraża stratę w porównaniu z produktem porównywalnym.

6. W razie różnic w użyteczności (jakości) produktów porównywanych stosownie do postanowień ust. 2 pkt 2, jednocześnie z efektem brutto U_3 należy ujmować w rachunku efektów projektu wynalazczego korzyści (bądź straty), jakie powstają u nabywców lub użytkowników wyrobów objętych nowo uruchomioną produkcją. Korzyści te (bądź straty) oblicza się w porównaniu z tymi samymi produktami, które przyjęto za produkty porównywalne przy obliczaniu wielkości U_3 . Przy tym obliczeniu stosuje się postanowienia części E wytycznych (§ 15).

§ 11. 1. W razie gdy realizacja projektu wynalazczego stanowi jeden z czynników przyrostu lub uruchomienia produkcji, wówczas ustala się wielkości U_3 oraz U_4 lub U_5 , o których mowa w §§ 8—10, w oparciu o całkowitą ilość zwiększonej lub uruchomionej produkcji, a następnie zalicza do efektów rozpatrywanego projektu:

- 1) całą wielkość U_3 wraz z U_4 lub U_5 — jeżeli zastosowanie projektu jest jedyną dostępną drogą uzyskania przyrostu bądź uruchomienia produkcji wobec występujących dotąd trudności w opanowaniu procesu technologicznego, otrzymaniu właściwej konstrukcji lub receptury wyrobu albo wobec trudności w uzyskaniu odpowiednich dostaw z importu,
- 2) odpowiednią część wielkości U_3 wraz z U_4 lub U_5 — w wypadkach pozostałych.

Odpowiednią część wielkości, o których mowa w pkt 2, ustala się mnożąc te wielkości przez współczynnik stanowiący iloraz otrzymany z podzielenia pracochłonności fragmentu procesu produkcji, którego dotyczy projekt wynalazczy, przez całkowitą pracochłonność wyrobów, których produkcja zostaje uruchomiona lub ulega zwiększeniu.

Dane dotyczące pracochłonności przyjmuje się:

- w razie zwiększenia produkcji — według stanu istniejącego przed zastosowaniem projektu,
- w razie uruchomienia produkcji — według stanu, który miałby miejsce, gdyby projektu nie stosowano.

Jeżeli pracochłonność produkcji nie odzwierciedla we właściwy sposób udziału danego fragmentu w całości kosztów produkcji, a kalkulacja kosztów umożliwiła ustalenie wielkości kosztów bezpośrednich związanych z tym fragmentem, wówczas współczynnik powyższy można obliczać jako analogiczny iloraz kosztów bezpośrednich.

2. W sposób podany w ust. 1 pkt 2 postępuje się także w wypadku, gdy uruchomienie lub zwiększenie produkcji jest także wynikiem równoległe prowadzonych prac naukowo-badawczych, konstrukcyjnych lub technologicznych bądź innych projektów wynalazczych, w stosunku do których rozpatrywany projekt rozwiązuje jedynie część problemu. Część wielkości U_3 wraz z U_4 lub U_5 , jaką należy zaliczyć do efektów rozpatrywanego projektu, określa się szacunkowo na podstawie oceny, jaką część rozwiązania całości problemu badawczego (technicznego) należy przypisać temu projektowi.

D. INNE EFEKTY BRUTTO W JEDNOSTCE STOSUJĄCEJ PROJEKT.

§ 12. 1. Jeśli na skutek zastosowania projektu wynalazczego można zrezygnować z zakupu maszyn, urządzeń itp. środków trwałych lub zmniejszyć przeznaczone na ten

cel nakłady inwestycyjne, zakupując tańsze maszyny (urządzenia itp.) zamiast droższych, wówczas za efekt brutto projektu wynalazczego U_6 przyjmuje się oszczędność w nakładach inwestycyjnych pomnożoną przez trzykrotną stawkę amortyzacyjną aktualną dla środków trwałych, których dotyczą uzyskane oszczędności. W razie różnych stawek efekt U_6 stanowi trzykrotną wielkość obniżenia rocznej raty amortyzacyjnej, obliczonej dla poszczególnych środków trwałych. Efekt U_6 nie może przekroczyć pełnej oszczędności w nakładach inwestycyjnych.

2. Efekt U_6 uwzględnia się pod warunkiem, że oszczędności na zakupie maszyn (urządzeń itp.) nie spowodują podrożenia kosztów ich eksploatacji, a rezygnacja z zakupu środków trwałych nie pozostaje w sprzeczności z zadaniami modernizacji oraz technicznej rekonstrukcji przedsiębiorstwa stosującego projekt wynalazczy. Efektu U_6 nie można sumować z efektem brutto U_3 , wynikającym z przyrostu produkcji, który może wiązać się z powyższym projektem.

§ 13. 1. Jeżeli w wyniku realizacji projektu wynalazczego zostaje obniżony koszt wykonania kapitalnego remontu maszyn lub urządzeń produkcyjnych, instalacji przemysłowych itp. środków trwałych, wówczas oblicza się efekt brutto płynący z tego tytułu (U_7) według wzoru:

$$U_7 = \frac{3}{r} (R_0 - R_w)$$

gdzie: R_0 — oznacza przewidywany koszt wykonania kapitalnego remontu w razie nierealizowania projektu wynalazczego,

R_w — oznacza koszt kapitalnego remontu w razie realizacji projektu,

r — oznacza okres międzyremontowy w latach.

W razie gdy okres międzyremontowy r jest krótszy niż 3 lata, wówczas pomija się wielkość $\frac{3}{r}$ w powyższym wzorze.

2. Jeżeli dzięki realizacji projektu wynalazczego uzyska się możliwość przedłużenia dotychczasowego okresu międzyremontowego r_0 do nowej, większej wielkości r_w , to wówczas w ramach efektu U_7 — oprócz ewentualnych oszczędności w koszcie kapitalnego remontu — uwzględnia się dodatkowo efekt z tytułu przedłużenia tego cyklu. Efekt ten oznacza się symbolem D i oblicza:

1) w razie gdy dotychczasowy okres międzyremontowy r_0 jest nie krótszy niż 3 lata — według wzoru:

$$D = R_w \left(\frac{3}{r_0} - \frac{3}{r_w} \right)$$

2) jeżeli okres ten jest krótszy niż 3 lata — według wzoru:

$$D = R_w \left(1 - \frac{r_0}{r_w} \right)$$

3. Jeżeli dzięki realizacji projektu wynalazczego następuje skrócenie okresu wykonania remontu kapitalnego środków trwałych, a w związku z tym uzyskuje się dodatkowo produkcję za okres tego skrócenia, to wówczas wartość tej produkcji dzieli się przez ilość lat okresu międzyremontowego r_w i uzyskany iloraz traktuje jako podstawę obliczenia efektu brutto U_3 według postanowień § 8 ust. 1.

4. Efekty, o których mowa w ust. 1 do 3, mogą być uwzględnione pod warunkiem, że realizacja projektu wynalazczego nie odbija się ujemnie na technicznej sprawności remontowanych środków trwałych i nie powoduje podrożenia kosztów lub skrócenia okresów ich eksploatacji, a także że nie pozostaje w sprzeczności z zadaniami modernizacji oraz technicznej rekonstrukcji przedsiębiorstwa stosującego projekt wynalazczy. W wypadkach, o których mowa w ust. 2, gdy projekt wynalazczy dotyczy środków trwałych, których okresy międzyremontowe są ustalane przez odpowiednie jednostki nadrzędne, uwzględnienie wielkości D w obliczeniu efektów projektu wynalazczego wymaga zgody właściwej jednostki na przedłużenie okresu międzyremontowego.

5. Przepisy ust. 1—4 stosuje się również do remontów okresowych (klasowych) statków morskich i żeglugi śródlądowej.

§ 14. Jeśli realizacja projektu wynalazczego powoduje uniknięcie lub zmniejszenie strat, których zgodnie z obowiązującymi przepisami nie ujmuje się planem kosztów produkcji (np. kary za przestoje wagonów), wówczas oblicza się efekt brutto z tego tytułu — U_8 :

1) ustalając na podstawie dotychczasowych danych sprawozdawczych jednoroczną wielkość tych strat, które niewątpliwie byłyby poniesione w razie niezastosowania projektu wynalazczego,

2) określając na podstawie danych projektu wynalazczego stopień, w jakim realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia strat, a na tej podstawie wielkość efektu U_8 .

Obliczenie wielkości U_8 traktuje się jako szacunkowe.

E. POLEPSZENIE JAKOŚCI PRODUKTÓW.

§ 15. 1. Przez określenie „polepszenie jakości”, używane w wytycznych, rozumie się polepszenie charakterystyki technicznej, a także własności użytkowych, ułatwienie obsługi, obniżenie kosztów eksploatacji itp. korzyści, które powstają dzięki stosowaniu projektu wynalazczego przy wytwarzaniu danego produktu, a są uzyskiwane przez jednostki nabywające bądź użytkujące ten produkt. Efekt brutto z tytułu polepszenia jakości ustala się w oparciu o korzyści osiągane przez te jednostki i odnosi do tej ilości produktów, która jest wytwarzana w okresie obliczeniowym przez jednostki stosujące projekt wynalazczy. W razie gdy korzyści z tytułu polepszenia jakości mogą być wyrażone w sposób ilościowo wymierny, stosuje się niżej podane wytyczne. W pozostałych wypadkach ma zastosowanie postanowienie § 1 ust. 3.

2. Efekt brutto z tytułu przedłużenia okresów użytkowania wyrobów przez odbiorców uspołecznionych oblicza się:

1) w odniesieniu do dóbr inwestycyjnych — według wzoru:

$$3 \left(\frac{1}{n_0} - \frac{1}{n_w} \right) V_w k_c$$

gdzie: n_0 — oznacza dotychczasowy (sprzed realizacją projektu) średni okres eksploatacji,

n_w — oznacza okres eksploatacji po realizacji projektu,

V_w — oznacza ilość produkcji w okresie obliczeniowym,

k_c — oznacza dotychczasowy (sprzed realizacją projektu) całkowity koszt własny produkcji jednostki wyrobu,

2) w odniesieniu do dóbr zaopatrzeniowych wielokrotnego użytku (jak części zamienne, narzędzia, oprzyrządowanie i inne przedmioty nietrwałe) — według wzoru:

$$\left(\frac{n_w}{n_0} - 1 \right) V_w k_c$$

gdzie stosuje się oznaczenia podane w pkt 1.

Okresy eksploatacji, o których mowa w pkt 1 i 2, wyraża się w latach. Przedłużony dzięki realizacji projektu okres n_w nie może przekraczać ekonomicznie uzasadnionych granic eksploatacji aktualnych dla danego wyrobu.

3. Pozostałe — oprócz wymienionych w ust. 2 — korzyści uzyskiwane przez odbiorców uspołecznionych ujmuje się w postaci wymiernej jako efekt brutto projektu wynalazczego w wysokości średniorocznych strat eliminowanych na skutek zastosowania wyrobów lepszej jakości bądź w wysokości oszczędności w rocznych kosztach produkcji, uzyskiwanych dzięki przejściu z użytkowania wyrobów gorszej jakości na jakościowo lepsze. Oszczędności te oblicza się jako różnice w poszczególnych elementach kosztów według zasad, o których mowa w § 7. W obliczeniu tym nie uwzględnia się jednak ewentualnych zmian cen, które płaci odbiorca za wyroby lepszej jakości.

4. Korzyści uzyskiwane na skutek użytkowania wyrobów lepszej jakości przez odbiorców nie uspołecznionych przelicza się na wielkości efektu brutto, gdy wynikają stąd pośrednio oszczędności dla gospodarki uspołecznionej. Stosuje się przy tym następujące zasady:

- 1) Efekt z tytułu przedłużenia okresu eksploatacji (użytkowania) dóbr konsumpcyjnych ujmuje się w postaci wymiernej jedynie w odniesieniu do przedmiotów trwałego (wieloletniego) użytku, jak pralki, telewizory, aparaty radiowe, lodówki itp. — w sposób podany w ust. 2 pkt 2.
- 2) Jeśli użytkowanie wyrobów lepszej jakości przez jednostki gospodarki nie uspołecznionej umożliwia obniżenie kosztu usług, które na rzecz gospodarki nie uspołecznionej świadczą jednostki gospodarki uspołecznionej (bazy naprawcze, remontowe itp.), wówczas efekt brutto ujmuje się w wysokości rocznych oszczędności w kosztach tych usług, obliczonych zgodnie z zasadami § 7. Nie stanowi przeszkody do uwzględnienia powyższej oszczędności w rachunku efektów ewentualny spadek wpływów finansowych gospodarki uspołecznionej, spowodowany potaniem świadczeń.
- 3) Jeśli użytkowanie wyrobów lepszej jakości umożliwia bardziej racjonalne wykorzystanie energii elektrycznej, gazu, paliwa itp. nośników energii, zużywanych przez odbiorców nie uspołecznionych, i pozwala na pokrycie zapotrzebowania tych odbiorców zmniejszoną produkcją danych nośników, to wówczas efekt brutto stanowi iloczyn otrzymany z przemnożenia ilości produkcji, którą oszczędza się w okresie obliczeniowym, przez jej dotychczasowy koszt własny.
- 4) Postanowienia pkt 3 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy użytkowanie wyrobów lepszej jakości umożliwia rezygnację z importu określonych produktów. W iloczynie służącym do obliczenia efektu brutto wstawia się zamiast kosztu własnego cenę ustaloną według zasad podanych w § 8 ust. 2 pkt 2.

5. Efekty brutto uzyskiwane przez odbiorców (użytkowników) dzięki polepszeniu jakości produktów sumuje się z efektami brutto powstającymi w jednostce stosującej projekt wynalazczy przy wytwarzaniu tych produktów. Jeśli z polepszeniem jakości wiąże się zwiększenie kosztów produkcji w jednostce stosującej projekt, to oprócz kosztów realizacji projektu, o których mowa w § 4, potrąca się od efektów u odbiorców także te zwiększenia. Przy obliczeniu tego zwiększenia stosuje się odpowiednio zasady § 7 dotyczące rachunku oszczędności w kosztach produkcji. Stosować również należy zasadę odejmowania od efektów, uzyskiwanych przy produkcji wyrobów przez jednostkę stosującą projekt wynalazczy, ewentualnych, spowodowanych zastosowaniem projektu wynalazczego, strat powstających u odbiorców tych wyrobów.

6. Zasady podane w niniejszej części wytycznych należy odpowiednio stosować do wyrobów objętych nowo uruchomioną produkcją, które u odbiorców zastępują wyroby dotychczas użytkowane.

F. ROBOTY BUDOWLANO-MONTAŻOWE.

§ 16. 1. Jeżeli w wyniku zastosowania projektu wynalazczego uzyskuje się obniżenie kosztów własnych produkcji budowlano-montażowej, wówczas efekt brutto płynący z tego tytułu U_0 oblicza się w taki sam sposób jak oszczędności w kosztach produkcji, tj. według wzorów U_1 i U_2 (część B § 7).

2. Postanowień ust. 1 nie stosuje się w wypadku, gdy projekt wynalazczy wprowadza zmiany w dokumentacji projektowej na roboty budowlano-montażowe. Wówczas efekt U_0 oblicza się — z zachowaniem postanowień § 3 ust. 4 i 5 — według wzoru:

$$U_0 = B_0 - B_w$$

gdzie: B_0 — oznacza kosztorysową kwotę nakładów na roboty budowlano-montażowe bez uwzględnienia zastosowania projektu wynalazczego,

B_w — oznacza kosztorysową kwotę nakładów na roboty budowlano-montażowe uwzględniając skutki zastosowania projektu wynalazczego.

3. Jeżeli zastosowanie projektu wynalazczego spowoduje skrócenie cyklu robót budowlano-montażowych i przekazanie obiektu zlecającemu w terminie krótszym od ustalonego, to wówczas wielkość U_0 , o której mowa w ust. 2, powiększa się o 8% całkowitych nakładów inwestycyjnych na ten obiekt za każdy 1 rok skrócenia cyklu budowy lub odpowiednio $\frac{2}{3}\%$ za każdy pełny miesiąc.

Przez całkowite nakłady inwestycyjne rozumie się nakłady na inwestycje bezpośrednie obejmujące kosztorysową kwotę nakładów na roboty budowlano-montażowe, o czym mowa w ust. 2.

Po uwzględnieniu efektu z tytułu skrócenia cyklu robót wzór podany w ust. 2 przybiera postać:

$$U_0 = B_0 - B_w + H$$

gdzie oprócz symboli omówionych w ust. 2 — litera H oznacza iloczyn otrzymany z przemnożenia nakładów inwestycyjnych przez współczynnik $\frac{8}{100}$ oraz liczbę lat skrócenia cyklu budowy.

III. Wytyczne co do projektów wynalazczych dotyczących inwestycji.

A. INWESTYCJE CENTRALNE I ZJEDNOCZEN.

§ 17. 1. Efekty zastosowania projektów wynalazczych, których realizacja wymaga przedsięwzięcia inwestycyjnego zaliczonego do inwestycji centralnych, należy ustalać na podstawie metod porównawczych określonych w instrukcji Komisji Planowania przy Radzie Ministrów dotyczącej badania ekonomicznej efektywności inwestycji centralnych lub w wydawanych na jej podstawie instrukcjach resortowych (branżowych). Efekty te określa się w wysokości różnicy pomiędzy bazowym wskaźnikiem efektywności a wskaźnikiem, obliczonym dla wariantu inwestycyjnego opartego na rozpatrywanym projekcie wynalazczym, przemnożonej przez wielkość produkcji (efektu użytkowego) wynikającą z tego wariantu.

2. Metodą obliczania wskaźników efektywności jest podana w wymienionej w ust. 1 instrukcji Komisji Planowania przy Radzie Ministrów lub wydanych na jej podstawie instrukcjach resortowych (branżowych).

3. Zasady podane w ust. 1 i 2 stosuje się w wypadku, gdy realizacja projektu wynalazczego wymaga podjęcia inwestycji zjednoczeń, jeśli zgodnie z ustaleniem właściwych jednostek analizuje się efektywność tych inwestycji za pomocą metod porównawczych, o których mowa w ust. 1. W pozostałych wypadkach stosuje się zasady podane w rozdziale II.

B. ZMIANY W DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ.

§ 18. Efekt zastosowania projektów wynalazczych wprowadzających zmiany w dokumentacji projektowej ustala się:

- 1) według zasad określonych w § 12 — w razie gdy realizacja projektu umożliwi zaoszczędzenie nakładów inwestycyjnych na wyposażenie obiektu w maszyny, urządzenia itp. środki trwałe,
- 2) według zasad przyjętych w § 16 ust. 2 i 3 — w odniesieniu do oszczędności w koszcie robót budowlano-montażowych bądź do skrócenia cyklu budowy.

IV. Postanowienia końcowe.

§ 19. 1. Jednostki gospodarki uspołecznionej są zobowiązane do wzajemnego przekazywania — z zachowaniem przepisów o tajemnicy służbowej — danych niezbędnych do ustalania efektów uzyskiwanych w wyniku stosowania projektów wynalazczych.

2. W wypadkach trudnych i skomplikowanych rachunek efektów powinien być przedmiotem odpowiednich ekspertyz. Ekspertyzy te są konieczne w odniesieniu do projektów wynalazczych, o których mowa w § 17.

3. W razie gdy realizacja projektu wynalazczego przy-

nosi efekty wymierne, których sposób obliczenia nie jest przedsiębiorstwo stosujące projekt, według zasad ogólnych zapodany w niniejszych wytycznych, sposób ten ustala przedmiotowy w wytycznych.

Załącznik nr 1.

TABELA DO OBLICZANIA WYNAGRODZENIA ZA PRACOWNICZE WYNAZAZKI, WZORY UZYTKOWE I PROJEKTY RACJONALIZATORSKIE

Wysokość wynagrodzenia w % od oszczędności i w złotych

Suma oszczędności (efekty) w złotych od do	Za wynalazek		Za wzór użytkowy i projekt racjonalizatorski	
	w pierwszej jednostce gospodarki uspołecznionej (zakładzie pracy)	w każdej następnej jednostce gospodarki uspołecznionej	w pierwszej jednostce gospodarki uspołecznionej (zakładzie pracy)	w każdej następnej jednostce gospodarki uspołecznionej
1.000 — 1.000	36% + 140 zł	10,8% + 42 zł	17% + 110 zł	5,1% + 33 zł
2.000 — 2.000	30% + 200 zł	9% + 60 zł	17% + 110 zł	5,1% + 33 zł
5.000 — 5.000	23% + 340 zł	6,9% + 102 zł	12,5% + 200 zł	3,75% + 60 zł
10.000 — 10.000	16% + 690 zł	4,8% + 207 zł	9,5% + 350 zł	2,83% + 105 zł
20.000 — 20.000	14% + 890 zł	4,2% + 267 zł	7% + 600 zł	2,1% + 180 zł
50.000 — 50.000	10,37% + 1.616 zł	3,11% + 485 zł	5,5% + 900 zł	1,65% + 270 zł
100.000 — 100.000	8% + 2.800 zł	2,4% + 840 zł	4,1% + 1.600 zł	1,23% + 480 zł
200.000 — 200.000	6,4% + 4.400 zł	1,92% + 1.320 zł	3,5% + 2.200 zł	1,05% + 660 zł
500.000 — 500.000	5% + 7.200 zł	1,5% + 2.160 zł	2,6% + 4.000 zł	0,78% + 1.200 zł
1.000.000 — 1.000.000	4% + 12.200 zł	1,2% + 3.660 zł	2,1% + 6.500 zł	0,6% + 2.100 zł
2.000.000 — 2.000.000	3% + 22.200 zł	0,9% + 6.660 zł	1,5% + 12.500 zł	0,48% + 3.300 zł
5.000.000 — 5.000.000	2,5% + 32.200 zł	0,75% + 9.660 zł	1,4% + 14.500 zł	0,43% + 4.300 zł
ponad 10.000.000	1,8% + 67.200 zł	0,54% + 20.160 zł	0,9% + 39.500 zł	0,35% + 8.300 zł
	1,5% + 97.200 zł	0,45% + 29.160 zł	0,7% + 59.500 zł	0,25% + 18.300 zł
	ale nie więcej niż 500.000 zł łącznie		ale nie więcej niż 150.000 zł łącznie	

Załącznik nr 2.

(nazwa jednostki stosującej projekt)

ARKUSZ EFEKTÓW PROJEKTU WYNAZAZCZEGO

(nazwa projektu)

I. Zakres zastosowania projektu (wielkość produkcji, ilość i czas operacji technologicznych itp.) w okresie obliczeniowym, tj. w roku		
II. Ogółem efekty wymierne	 zł
w tym efekty przybliżone zł	 zł
w tym:		
A. Efekty w jednostce stosującej projekt wynalazczy z tytułu:	 zł
1) oszczędności w kosztach produkcji, ($U_1 + U_2$ lub $U_1 + U_4$)	 zł
2) oszczędności w stosunku do produktów porównywalnych (U_3)	 zł
3) przyrostu produkcji i poprawy jej gatunkowości (U_3)	 zł
4) obniżenia nakładów inwestycyjnych na wyposażenie (U_6)	 zł
5) usprawnienia kapitalnych remontów (U_7)	 zł
6) oszczędności w kosztach robót budowlano-montażowych (U_9)	 zł
7) inne	 zł
Razem efekty brutto	 zł
mniej koszty realizacji projektu wynalazczego:		
8) pokryte ze środków obrotowych (N) zł	 zł
9) pokryte ze środków inwestycyjnych (3A) zł	 zł
B. Efekty w innych jednostkach gospodarki uspołecznionej z tytułu polepszenia jakości lub innych własności produktu wynoszą w porównaniu z zł	 zł
(nazwa wyrobu-usługi o gorszej jakości)		
sposób rachunku:		
III. Krótka charakterystyka efektów nie dających się obliczyć		